

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO – 4101-011-03/2014

P/14/042

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/042 - Poszukiwanie osób zaginionych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Wojciech Borówka-Jakubowski - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90969 z 9 czerwca 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu, ul. Wrocławska 44, 63-800 Gostyń (dalej „Komenda”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Komisarz Piotr Gorynia, od dnia 30 kwietnia 2014 r. Komendant Powiatowej Policji w Gostyniu (dalej „Komendant”), w okresie od 28 stycznia do 29 kwietnia 2014 r. pełniący obowiązki Komendanta. Poprzednio, do dnia 27 stycznia 2014 r., Komendantem był inspektor Michał Domagalski. (dowód: akta kontroli str. 4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie poszukiwania osób zaginionych oraz identyfikacji nieznanymi zwłok, w okresie od 1 lipca 2012 r. do 30 czerwca 2014 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę powyższą uzasadnia skuteczność prowadzonych działań poszukiwawczych, a także przestrzeganie przez funkcjonariuszy procedur regulujących postępowanie w przypadku zaginięcia osoby oraz identyfikacji zwłok. Do czasu zakończenia kontroli przez NIK, wszystkie sprawy objęte badaniem zostały zakończone, a zwłoki zidentyfikowane.

Jedyną stwierdzoną nieprawidłowość dotyczyła niezlecenia w dwóch przypadkach oznaczenia kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych, celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA, co stanowiło naruszenie § 9 ust. 2 pkt 4 zarządzenia nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich² (zwanego dalej „zarządzeniem nr 124”). Nieprawidłowość ta nie miała jednak wpływu na skuteczność prowadzonych poszukiwań.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przestrzeganie procedur regulujących postępowanie w przypadku zaginięcia osoby oraz identyfikacji zwłok

1.1. Organizacja i nadzór nad postępowaniem w zakresie poszukiwania osób zaginionych oraz identyfikacji nieznanych zwłok

Opis stanu faktycznego

1.1.1. Zgodnie z Regulaminem Komendy, wprowadzonym w życie przez Komendanta z dnia 30 września 2012 r.³, sprawy dotyczące poszukiwania osób zaginionych przypisane zostały: Wydziałowi Kryminalnemu, Zespołowi Prewencji Kryminalnej Nieletnich i Patologii oraz posterunkom Policji w: Borku Wielkopolskim, Krobi i Poniecu. Ponadto, w zakresie działania Zespołu Dyżurnych (Wydział Prewencji) ujęto m.in. zadania dotyczące przyjmowania zgłoszeń osób zaginionych.

Do zadań Wydziału Kryminalnego należało w szczególności:

- organizowanie i prowadzenie poszukiwań osób zaginionych oraz ukrywających się przed organami ścigania, identyfikacja osób zaginionych oraz ukrywających się, identyfikacja osób o nieustalonej tożsamości lub nieznanych zwłok;
- prowadzenie rejestracji kryminalnej i dokumentowanie czynności;
- współdziałanie z innymi jednostkami Policji oraz instytucjami pozapolicyjnymi;
- tworzenie i wykorzystywanie komputerowych baz danych.

W zakresie czynności jednego z funkcjonariuszy tego Wydziału ujęto zadania dotyczące sumiennego i rzetelnego realizowania zadań wynikających z zarządzenia nr 124. W zakresach czynności innych pracowników Wydziału wpisano: „przyjmowanie zgłoszeń o przestępstwach i zaginięciach osób”.

Do zadań posterunków Policji należało m.in. rozpoznawanie zagrożeń przestępczością oraz wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych, a także prowadzenie poszukiwań osób.

Do zadań Zespołu Prewencji Kryminalnej Nieletnich i Patologii należały m.in. działania prewencyjne, kryminalne i dochodzeniowo-śledcze w odniesieniu do nieletnich, a także koordynowanie działań rozpoznawczych. W zakresach czynności dwóch pracowników tego Zespołu ujęto zadania dotyczące prowadzenia tzw. poszukiwań opiekuńczych, tj. poszukiwania osób zaginionych zakwalifikowanych do kategorii III.

Do zadań Zespołu Dyżurnych należało m.in. zapewnienie ciągłości pracy Komendy oraz właściwej i natychmiastowej reakcji na zaistniałe (zgłoszone) zdarzenie oraz kierowanie siłami policyjnymi do czasu wyznaczenia policjanta odpowiedzialnego za prawidłową realizację zadań. Ponadto Dyżurni zobligowani byli do prowadzenia książki przebiegu i wydarzeń (służby) w SWD (System Wspomagania Dowodzenia).

(dowód: akta kontroli str. 3-41)

1.1.2. Staż pracy 31 funkcjonariuszy Wydziału Kryminalnego prowadzących czynności poszukiwawcze wynosił od 2 do 244 miesięcy, a ich staż pracy w Komendzie - od 22 do 298 miesięcy. Staż pracy funkcjonariuszy Zespołu Prewencji Kryminalnej Nieletnich i Patologii (2 osoby) wynosił 43 i 62 miesiące,

³ Poprzednio obowiązywał Regulamin z dnia 30 lipca 2008 r. ze zmianami.

a w Komendzie - 117 i 220 miesięcy. Staż pracy Zespołu Dyżurnych (10 osób) wynosił od 7 do 68 miesięcy, a w Komendzie - od 174 do 325 miesięcy.

1.1.3. W badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK sześciu funkcjonariuszy Policji uczestniczących w czynnościach poszukiwawczych wskazało na utrudniony dostęp do sieci lub nie w pełni sprawnie działający internet. Z wyjaśnień st. inspektora Zespołu Łączności i Informatyki wynika, że Komenda nie ma dostępu do konfiguracji oraz sposobu zarządzania siecią internetową, gdyż cały ruch w chronionej sieci odbywa się za pomocą Węzła Dostępowego w KWP w Poznaniu.

(dowód: akta kontroli str. 3-36, 233-241)

1.1.4. W dniach 11 i 31 stycznia 2012 r. w Komendzie przeprowadzono szkolenia dotyczące wykonywania czynności w przypadku zawiadomienia o zaginięciu osoby lub ujawnienia nieznanych zwłok - na podstawie przepisów zarządzenia nr 352 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanych zwłok⁴. W szkoleniach tych udział wzięło odpowiednio 19 i 25 funkcjonariuszy. W dniach 11 i 30 kwietnia 2012 r. przeprowadzono szkolenia dotyczące praktycznej realizacji zagadnienia poszukiwania osób z wykorzystaniem ustaleń teleinformatycznych - na podstawie przepisów zarządzenia nr Pf-670/11 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 czerwca 2011 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwań osób ukrywających się przed organami ścigania lub wymiaru sprawiedliwości (poufne, niepublikowane). W szkoleniach tych udział wzięło odpowiednio 21 i 24 funkcjonariuszy.

Treść zarządzenia nr 124 nie była przedmiotem odrębnego szkolenia. Kontrolującemu przedłożono natomiast karty zapoznania się z treścią tego zarządzenia, podpisane w czerwcu 2012 r. przez 49 funkcjonariuszy.

Zarządzeniem nr 26 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 listopada 2013 r.⁵, zmieniającym zarządzenie nr 124, wprowadzono w Polsce system Child Alert. Karty zapoznania się z treścią tego zarządzenia podpisało w listopadzie i grudniu 2013 r. 27 funkcjonariuszy.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK wszyscy ankietowani funkcjonariusze ocenili pozytywnie system szkolenia w zakresie poszukiwania osób zaginionych oraz przydatność odbytych szkoleń w codziennej służbie (udzielono 25 odpowiedzi).

(dowód: akta kontroli str. 4, 111-123, 124-128, 194)

1.1.5. W okresie od lutego 2012 r. do maja 2014 r. Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu przeprowadziła w Komendzie cztery kontrole dotyczące m.in. poszukiwania osób zaginionych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. I tak:

- w notatce z dnia 29 lutego 2012 r. nie zawarto żadnych krytycznych uwag. Stwierdzono m.in., że rejestracja poszukiwań w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji (KSIP) jest dokonywana prawidłowo i terminowo, czynności poszukiwawcze są prowadzone z wykorzystaniem dostępnych możliwości, a wszelkie uzyskane informacje są na bieżąco weryfikowane;
- w notatce z dnia 7 lutego 2013 r. ujęto podobne zapisy, potwierdzające prawidłowość postępowania w zakresie poszukiwania osób. Ponadto podkreślono właściwy nadzór nad poszukiwaniami, potwierdzony wpisami Naczelnika na kartach nadzoru oraz prawidłowe dokumentowanie czynności;

⁴ Dz. Urz. KGP Nr 15, poz. 75 ze zm.

⁵ Dz. Urz. KGP poz. 92, ze zm.

- w notatce z dnia 19 lutego 2014 r. wpisano: „brak uwag co do prowadzonych poszukiwań”;
- w notatce z dnia 28 maja 2014 r. wpisano: „rejestracja w KSIP jest prowadzona prawidłowo i terminowo”.

(dowód: akta kontroli str. 242-251)

1.2. Przyjmowanie zawiadomień o zaginięciu osoby

1.2.1. W badanym okresie w Komendzie przyjęto łącznie 55 zgłoszeń dotyczących poszukiwania osób zaginionych⁶ (w tym: dwa zgłoszenia dotyczące kategorii I, 37 zgłoszeń dotyczących kategorii II i 16 zgłoszeń kategorii III) oraz jedno dotyczące identyfikacji nieznanego zwłok. Spośród przyjętych zgłoszeń, badaniem kontrolnym objęto 20 spraw (36,4%). Do szczegółowej analizy wybrano dwie sprawy kategorii I (jedna została przekwalifikowana do kategorii II), osiem spraw kategorii II oraz dziesięć spraw kategorii III (siedem z nich przekwalifikowano do kategorii II).

(dowód: akta kontroli str. 129-133)

1.2.2. We wszystkich analizowanych sprawach funkcjonariusze przyjęli zawiadomienia o zaginięciu osoby na druku stanowiącym załącznik nr 1 lub 2 do zarządzenia nr 124 oraz ustalili dane określone w § 4 ust. 1 ww. zarządzenia, z wyjątkiem grupy krwi osób zaginionych, gdyż osoby dokonujące zgłoszeń nie posiadały wiedzy na ten temat.

(dowód: akta kontroli str. 135-154, 196)

1.2.3. We wszystkich analizowanych sprawach funkcjonariusze przyjmujący zgłoszenia o zaginięciu, zakwalifikowali zaginioną osobę do jednej z trzech kategorii. Kategorie te, nadane w dniu wypełnienia zawiadomienia, odpowiadały przesłankom określonym w § 2 ust. 1 pkt 2-4 zarządzenia Nr 124 i były adekwatne do danych zgromadzonych przy przyjęciu zawiadomienia.

(dowód: akta kontroli str. 214-215, 221-224)

1.2.4. Wszystkie zawiadomienia o zaginięciu osoby zostały zarejestrowane w ewidencji policyjnej (KSIP - 6a) w dniu przyjęcia zgłoszenia lub dniu następnym. W każdym przypadku funkcjonariusz przyjmujący zgłoszenie sporządzał notatkę urzędową, o której mowa w § 5 ust. 1 zarządzenia Nr 124. Na podstawie wydruków KSIP w aktach spraw stwierdzono, że zarejestrowano w nich informacje o których mowa w § 42 załącznika do decyzji nr 167 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie funkcjonowania zestawu centralnych zbiorów informacji tworzących Krajowy System Informacyjny Policji⁷ oraz § 23 decyzji nr 125 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji⁸.

W przypadku dwóch spraw zaliczonych do kategorii I, funkcjonariusz rejestrujący osobę zaginioną przesłał sporządzoną notatkę do komórki właściwej do prowadzenia poszukiwań i identyfikacji osób w Biurze Kryminalnym Komendy Głównej Policji oraz do właściwej komendy wojewódzkiej, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z § 5 ust. 2 zarządzenia nr 124.

(dowód: akta kontroli str. 213)

⁶ 30 w II półroczu 2012 r., 19 w 2013 r. i 6 w 2014 r. (do czasu kontroli).

⁷ Dz. Urz. KGP nr 10, poz. 57, ze zm. (decyzja uchylona z dniem 5 kwietnia 2013 r.)

⁸ Dz. Urz. KGP poz. 28

1.3. Sposób, zakres i efekty poszukiwań

1.3.1. W analizowanych 20 sprawach dotyczących zaginięć, wszystkie sprawy zostały zakończone - odnaleziono osoby zaginione lub przekazano sprawy według właściwości innej jednostce Policji albo zakończono poszukiwania.

(dowód: akta kontroli str. 131-133)

1.3.2. We wszystkich sprawach czynności poszukiwawcze podejmowane były niezwłocznie, jeszcze w dniu przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby, tj. zgodnie z dyspozycją § 9 ust.1 zarządzenia nr 124.

Nie stwierdzono przypadków nieuzasadnionej zwłoki w prowadzeniu poszukiwań przez funkcjonariuszy Komendy. Spośród 20 analizowanych spraw, poszukiwania 14 osób zaginionych trwały od 1 do 37 dni, natomiast poszukiwania pozostałych 6 osób - od 85 do 229 dni;

- dziesięć analizowanych spraw dotyczyło poszukiwania osób małoletnich (kategoria III). W trzech przypadkach odnalezienie osoby małoletniej nastąpiło w okresie od jednego do dwóch dni, w pozostałych siedmiu przypadkach poszukiwania trwały od 37 do 229 dni (jednocześnie nastąpiło przekwalifikowanie tych spraw z kategorii III do kategorii II). Szczegółowa analiza działań funkcjonariuszy Zespołu Prewencji Kryminalnej Nieletnich i Patologii w okresie pierwszych 30 dni od daty przyjęcia zgłoszenia o zaginięciu wykazała, że podjęto czynności określone w § 9 ust. 3 zarządzenia nr 124, w szczególności: dokonano rejestracji zawiadomienia oraz osoby zaginionej w ewidencji a także sporządzono notatkę urzędową, powiadomiono właściwy sąd o samowolnym oddaleniu się osoby (ucieczce z domu dziecka), skierowano telegramy do ościennych komend powiatowych Policji oraz podległych posterunków i rewirów dzielnicowych, a także do jednostek Policji właściwych według miejsca zamieszkania krewnych z prośbą o dokonanie czynności sprawdzających, dokonano sprawdzenia kont portali społecznościowych, rozpytano osoby, które jako ostatnie miały kontakt z zaginioną osobą, skierowano do KWP wnioski o wykonanie bilingów dla numeru telefonu osoby zaginionej oraz wykonanie nawigacji, dokonano kontroli miejsc, w których mogła przebywać osoba zaginiona;
- analiza ośmiu spraw kategorii II i siedmiu przekwalifikowanych z kategorii III na II wykazała, że poszukiwania trwały od jednego do 229 dni. Funkcjonariusze Komendy wykonywali czynności określone w § 9 ust. 2 zarządzenia nr 124. W dwóch sprawach brak było publikacji informacji o zaginięciu osoby wraz z jej zdjęciem na portalu internetowym KGP: w sprawie 15/12/PI było to spowodowane szybkim zakończeniem poszukiwań (2 dni), podczas gdy wprowadzenie tych publikacji winno nastąpić w terminie do 9 dni od daty rejestracji, natomiast w sprawie 16/13/PI - brak było możliwości uzyskania aktualnego zdjęcia zaginionej;
- w przypadku dwóch spraw zakwalifikowanych do kat. I, czynności poszukiwawcze zakończono w czasie 2 i 35 dni. Funkcjonariusze podjęli wszystkie możliwe do wykonania czynności, o których mowa w § 9 ust. 1 zarządzenia nr 124. Nie opublikowano informacji o zaginięciu wraz ze zdjęciem zaginionej na portalu KGP oraz - w jednym przypadku - w środkach masowego przekazu, gdyż rodzina nie wyraziła na to zgody. W analizowanych przypadkach podejmowane były również czynności określone w § 10 ust.1 zarządzenia nr 124.

(dowód: akta kontroli str. 97-110, 184, 217-220)

1.3.3. W żadnym z analizowanych przypadków nie zlecano oznaczenia kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych, celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA. W 18 sprawach nie występowały przesłanki do takich działań (§ 9 ust. 1 pkt 12 lub § 9 ust. 2 pkt 4 zarządzenia nr 124), natomiast w dwóch przypadkach zakończenie poszukiwań nastąpiło odpowiednio 182 i 229 dni od daty rejestracji zaginięcia, tj. po terminie 180 dni od zgłoszenia zaginięcia, w którym należało taki materiał przesłać w celu oznaczenia DNA osoby zaginionej.

(dowód: akta kontroli str. 195-227)

1.3.4. W żadnej z 20 analizowanych spraw nie dokonywano typowania zarejestrowanych w KSIP danych dotyczących osoby zaginionej z zarejestrowanymi w tym systemie danymi o ujawnionych NN zwłokach - nie zachodziły bowiem przesłanki do takiego typowania.

Z wyjaśnień Wiolety Skrzypczak-Binek wynika, że typowanie w systemie KSIP jest utrudnione, ponieważ wyodrębnia dużą liczbę rekordów, a tym samym jest pracochłonne. Każdy rekord trzeba przejrzeć osobno, a opis nieznanymi zwłok w każdej jednostce jest niejednolicie wprowadzany, według subiektywnych odczuć, np. opis ubrania.

(dowód: akta kontroli str. 189, 228)

1.3.5. Stosownie do treści § 16 ust. 5 pkt. 1 zarządzenia nr 124, wszystkie teczki poszukiwania zawierały karty nadzoru służbowego, na których widniały adnotacje Naczelnika Wydziału Kryminalnego lub Komendanta, świadczące o sprawowanym nadzorze.

Nie było przypadków wpływu informacji od osób fizycznych, prawnych lub organizacji pozarządowych, mogących mieć znaczenie dla prowadzenia czynności poszukiwawczych.

(dowód: akta kontroli str. 185, 205-212, 226)

1.3.6. W badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK, wszyscy ankietowani funkcjonariusze ocenili pozytywnie skuteczność systemu KSIP do typowania nieznanymi zwłok, przy czym 18 osób wskazało na jego czasochłonność.

(dowód: akta kontroli str. 124-128)

1.4. Postępowania dotyczące poszukiwań obywateli polskich za granicą

Spośród 20 analizowanych spraw, poszukiwania dwóch osób zaginionych dotyczyły ich prawdopodobnego pobytu za granicą. Były to sprawy:

- 2/13-PI - osoba zaginiona J.S. zakwalifikowana do kategorii I (§ 2 ust. 1 pkt 2c zarządzenia nr 124). Przyjęcie zgłoszenia nastąpiło 13 kwietnia 2013 r. o godz. 16.55. Z treści zgłoszenia wynikało, że zaginiona zamierzała pojechać do Niemiec. W tym samym dniu Komenda przekazała m.in. stosowny telegram do dyżurnego KWP, zgodnie z § 13 ust. 4 zarządzenia nr 124. W dniu 15 kwietnia 2013 r. przesłano do KWP i KGP telegramy o zmianie kategorii z I na II, na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie poszukiwań. Z pisma KWP z dnia 17 kwietnia 2013 r. wynikało, że przekazane informacje zostaną niezwłocznie opracowane i przesłane do Wydziału Koordynacji Poszukiwań Międzynarodowych Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP. Jednocześnie KWP podała, że zaginiona figuruje jedynie w systemie KSIP, natomiast nie figuruje w

Systemie Informacyjnym Schengen /SIS/ i prosiła o zwrócenie się do Wydziału Obsługi Informacyjnej Biura Wywiadu Kryminalnego KGP z prośbą o ręczne dokonanie wpisu zaginionej do SIS. Pismem z dnia 15 maja 2013 r. KWP poinformowała Naczelnika Wydziału Kryminalnego, że zlecenie dotyczące osoby zaginionej zostało opracowane i przekazane do BMWP KGP, w celu dalszego wykorzystania służbowego. Pismem z dnia 21 maja 2013 r. BMWP KGP poinformowało Komendanta, że 15 maja 2013 r. funkcjonariusze Policji w Aachen dokonali zatrzymania poszukiwanej. W dniu 22 maja 2013 r. zaginiona J.S. nawiązała kontakt z rodziną, która odwołała poszukiwania;

- 1/14/PI - przyjęcie zgłoszenia o zaginięciu J.K. nastąpiło 22 stycznia 2014 r. o godz. 14.20. Osoba zgłaszająca zaginięcie podała, że J.K. do końca października 2013 r. pracował w Anglii w firmie budowlanej. Funkcjonariusze skontaktowali się z właścicielem firmy, który oświadczył, że zaginiony jest aktualnie bez pracy i prawdopodobnie ukrywa się przed policją angielską. W dniu 23 stycznia 2014 r. skierowano wniosek do KWP o wykonanie bilingów podanych numerów rodziny zaginionego. Z ich analizy wynikało, że zaginiony miał kontakt telefoniczny z żoną. Z notatki z dnia 26 stycznia 2014 r. (po czterech dniach od zgłoszenia) wynika, że przeprowadzono rozmowę z żoną zaginionego, która oświadczyła, że mąż dzwonił do niej i w związku z tym, wycofuje zgłoszone przez nią zaginięcie.

(dowód: akta kontroli str. 87-96, 186-187, 190, 197-203, 225)

1.5. Postępowania dotyczące tzw. porwań rodzicielskich i sprawy objęte systemem Child Alert

Żadna z analizowanych 20 spraw nie dotyczyła porwań rodzicielskich. W analizowanych sprawach nie występowały przesłanki do uruchomienia systemu Child Alert. Nie zachodziło bowiem uzasadnione podejrzenie, że zaginiona osoba jest ofiarą przestępstwa związanego z pozbawieniem wolności albo jej życie lub zdrowie jest bezpośrednio zagrożone - § 15a ust. 1 i 2 zarządzenia nr 124 .

(dowód: akta kontroli str. 229)

1.6. Działania związane z identyfikacją nieznanymi zwłok

W badanym okresie przyjęto jedno zgłoszenie dotyczące identyfikacji nieznanymi zwłok. W dniu 15 grudnia 2012 r. o godz. 12.45 funkcjonariusz Komendy ujawnił zwłoki w budynku należącym do PKP. Z notatki służbowej z dnia 15 grudnia 2012 r. wynikało m.in., że zwłoki uległy spaleni w stopniu uniemożliwiającym ich identyfikację. W tym samym dniu dokonano rejestracji nieznanymi zwłok w ewidencji policyjnej.

Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2012 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Gostyniu wszczął śledztwo w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci osoby o nieustalonej tożsamości, tj. o przestępstwo z art. 155 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny⁹. Równocześnie zarządzeniem z tego samego dnia powierzył Komendzie prowadzenie śledztwa w tej sprawie, pod nadzorem Prokuratury. Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2012 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Gostyniu powołał biegłego patomorfologa do przeprowadzenia oględzin zewnętrznych i wewnętrznych oraz pobrania i zabezpieczenia materiału

⁹ Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.

dowodowego do badań genetycznych. Z protokołu oględzin zwłok z dnia 17 grudnia 2012 r., podpisanego przez powołanego lekarza oraz Prokuratora wynika m.in., że pobrano wymazy na badania DNA oraz materiały do dalszych badań.

Na wniosek Komendy z dnia 18 grudnia 2012 r. Prokurator zarządził zabezpieczenie czaszki do badań antropometrycznych i artroskopowych.

W dniu 3 stycznia 2013 r. (19 dni po odnalezieniu zwłok) Komenda przekazała do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji (CLKP) materiał genetyczny, celem wyodrębnienia i zarejestrowania. Z uwagi na zbyt dużą liczbę zleceń oraz długi czas oczekiwania na wykonanie ekspertyz przez CLKP, oznaczenie kodów genetycznych w ciągu 7-10 dni zlecono Zakładowi Medycyny Sądowej w Poznaniu. W dniu 7 lutego 2013 r. przesłano akta sprawy do KWP, celem podjęcia decyzji dotyczącej powołania biegłego. W dniu 14 lutego 2013 r. zastępca Naczelnika Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KWP wyraził zgodę na powołanie biegłego.

W wyniku badania genetycznego przeprowadzonego przez Zakład Medycyny Sądowej w Poznaniu, tożsamość zwłok została ustalona. W dniu 14 marca 2014 r. poinformowano CLKP o dokonanej identyfikacji. Z wydruków KSIP z zakładki „osoba” wynikało, że osoba, której zwłoki odnaleziono, nie była osobą poszukiwaną.

Informacje o ujawnieniu nieznanych zwłok zostały zarejestrowane w KSIP 6A (§ 34 ust. 1 pkt. 2 zarządzenia nr 124). Zarejestrowano w nich informacje, o których mowa w § 44 przywołanego wcześniej załącznika do decyzji nr 167 Komendanta Głównego Policji, za wyjątkiem danych dotyczących szczegółowego rysopisu zwłok, znaków szczególnych i danych o pobraniu linii papilarnych – niemożliwych do ustalenia z powodu całkowitego zwęglenia zwłok.

W badanej sprawie nie dokonano typowania informacji o nieznanych zwłokach z danymi zawartymi w rejestrach policyjnych, zgodnie z § 34 ust. 1 pkt. 2 oraz ust. 2 zarządzenia nr 124, z powodu braku danych możliwych do ustalenia przy całkowicie spalonych zwłokach oraz identyfikacji tych zwłok po 89 dniach od ich ujawnienia.

(dowód: akta kontroli str. 42-86, 134, 191)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności Komendy w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niezleceniu w dwóch przypadkach (sprawy: 5/12/PI i 5/13/PI) oznaczenia kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych, celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA, w terminie 180 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu. W powyższych sprawach zakończenie poszukiwań nastąpiło odpowiednio 182 i 229 dni od daty rejestracji zaginięcia. Stanowiło to naruszenie § 9 ust. 2 pkt. 4 zarządzenia nr 124. Ze złożonych wyjaśnień osoby prowadzącej poszukiwania wynika, że w sprawie 5/12/PI błędnie liczono czas od momentu przekwalifikowania osoby zaginionej z kategorii III do kategorii II (152 dni) zamiast od daty zgłoszenia zaginięcia, natomiast w sprawie 5/13/PI nie zlecano oznaczenia materiału genetycznego, ponieważ pewne było, że zaginiony przebywał u swojej matki, która nie chciała wydać go Policji.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Komisariatu w zakresie poszukiwania osób zaginionych oraz identyfikacji nieznanych zwłok.

2. Współpraca Komisariatu w czynnościach poszukiwawczych z innymi służbami i podmiotami oraz Wydziałem Techniki Operacyjnej KWP

Opis stanu faktycznego

2.1. Komisariat nie zawierał porozumień z innymi służbami i instytucjami pozapolicyjnymi w zakresie poszukiwań osób zaginionych.

W badanych 20 sprawach funkcjonariusze Komendy nie występowali do podmiotów takich jak Państwowa Straż Pożarna, Straż Graniczna czy też grupy ratowniczo-poszukiwawcze o włączenie się w czynności poszukiwawcze.

W trzech następujących sprawach, spoza 20 objętych przez NIK szczegółowym badaniem, korzystano z usług grup ratowniczo-poszukiwawczych:

- 9/13/PI – w dniu 25 lipca 2013 r. funkcjonariusze Komendy, wspólnie z przedstawicielami OSP w Poniecu, dokonali przeszukania łąk i terenów leśnych. W wyniku poszukiwań odnaleziono osobę zaginioną;
- 14/13/PI – w dniu 29 września 2013 r. funkcjonariusze Komendy, wspólnie z przedstawicielami OSP Kosowo, dokonali przeszukania łąk i terenów leśnych. W wyniku poszukiwań odnaleziono osobę zaginioną;
- 3/12/PI – w dniu 18 marca 2012 r. funkcjonariusze Komendy, wspólnie z przedstawicielami OSP w Krobi i Chwałkowie oraz mieszkańcami, dokonali przeszukania łąk i terenów leśnych. W wyniku poszukiwań odnaleziono osobę zaginioną.

W jednej sprawie (2/13/PI) skierowano w dniu 15 maja 2013 r. zapytanie do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego dotyczące paszportu (odpowiedź otrzymano w dniu 22 maja 2013 r.), a w dniu 16 maja 2013 r. do Wielkopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w sprawie ubezpieczenia zdrowotnego oraz innych danych dotyczących osoby poszukiwanej. Nie było natomiast przypadków występowania do NFZ o informacje na temat pobytu osoby zaginionej w placówkach medycznych na terenie kraju.

Stwierdzono, że w dziewięciu na 20 badanych spraw, funkcjonariusze prowadzący czynności poszukiwawcze dokonywali sprawdzenia w Szpitalu Miejskim w Gostyniu oraz w trzech przychodniach lekarskich, czy osoba zaginiona została przyjęta na oddział lub czy udzielono jej pomocy lekarskiej. Ze sporządzonych notatek przez funkcjonariuszy wynika, że współdziałanie z tymi jednostkami odbywało się sprawnie; nie było przypadków odmowy lub opieszałości w udzieleniu odpowiedzi.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK 20 funkcjonariuszy wskazało liczne podmioty pozapolicyjne uczestniczące w poszukiwaniach, takie jak: Straż Miejska, PSP, OSP, biegli, laboratoria kryminalistyczne, NFZ, MOPS, straż leśna, społeczność lokalna. Udzielone odpowiedzi dotyczyły głównie tzw. poszukiwań procesowych.

(dowód: akta kontroli str.183, 193, 230-231)

2.2. W badanym okresie funkcjonariusze Komendy nie prowadzili wspólnych szkoleń lub ćwiczeń z podmiotami pozapolicyjnymi w zakresie poszukiwań osób zaginionych. Funkcjonariusze Komendy prowadzący czynności poszukiwawcze posiadali wiedzę na temat rozlokowania grup ratowniczo-poszukiwawczych. Były to: specjalistyczna grupa pletwonurków PSP w Kościanie, przewodnik psa wyszkolonego do wyszukiwania zwłok z Gostynia, jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w: Gostyniu, Poniecu, Borku, Krobi, Piaskach, Kosowie i Chwałkowie.

(dowód: akta kontroli str. 183, 193, 230-231)

2.3. W badanych 20 sprawach dotyczących poszukiwania osób zaginionych, nie stwierdzono przypadków niepodejmowania działań z uwagi na brak podstaw prawnych do ich przeprowadzenia.

W siedmiu spośród badanych spraw funkcjonariusze Komendy uznali potrzebę wystąpienia do Wydziału Techniki Operacyjnej KWP (dalej „WTO”) z wnioskami o sporządzenie i wydruki bilingów rozmów wchodzących i wychodzących wskazanych numerów telefonów, lokalizację logowania telefonu komórkowego do stacji bazowej sieci lub przekazanie numerów IMEI telefonów, które współpracowały z kartą SIM osoby zaginionej. Analiza postępowań dotyczących bilingów, nawigacji i danych abonenta wykazała, że WTO udzielił odpowiedzi bezzwłocznie.

Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że nie było przypadków niewystąpienia do WTO w sytuacji wymagającej ustalenia bilingów i lokalizacji telefonów.

(dowód: akta kontroli str. 192, 232)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności Komendy w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie współpracę Komisariatu z Wydziałem Techniki Operacyjnej KWP, która efektywnie służyła poszukiwaniom osób zaginionych. Natomiast współpraca z innymi podmiotami odbywała się w ograniczonym zakresie, stosownie do potrzeb określanych przez funkcjonariuszy prowadzących postępowanie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰, wnosi o:

- zlecenie oznaczenia kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych, celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA, w terminach określonych w § 9 zarządzenia nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanego zwłok oraz szczątków ludzkich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

¹⁰ Dz. U. z 2012 r. poz. 82, ze zm.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia września 2014 r.

Dyrektor

Kontroler

z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

Wojciech Borówka-Jakubowski
główny specjalista kontroli państwowej